

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อเพิ่มความร่วมรู้สึกของนักศึกษาด้วยการฝึกตามโปรแกรมการฝึกทักษะเบื้องต้นในการ
ปรึกษาเชิงจิตวิทยาตามแนวคิดการปรึกษาแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง

2. สมมติฐานการวิจัย

1. หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยานักศึกษาที่
เข้าร่วมจะมีคะแนนความร่วมรู้สึก สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะเบื้องต้นในการ
ปรึกษาเชิงจิตวิทยา

2. หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยานักศึกษาที่
เข้าร่วมจะมีคะแนนความร่วมรู้สึก สูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะเบื้องต้น
ในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย นักศึกษาชายและหญิงที่กำลังศึกษาระดับ
ปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 40 คนที่
สมัครใจเข้าร่วม เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 20 คน

ส่วนกลุ่มตัวอย่างของการสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมการ
ฝึกทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาโดยคัดเลือกจากการสัมภาษณ์ภายหลังการเข้าร่วม
และสมัครใจในการให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์จำนวน 7 คน
เป็นนักศึกษาชาย 2 คน และนักศึกษาหญิง 5 คน

4. การออกแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบมีกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง มีการทดสอบ
ก่อนและหลังการทดลอง (Non-Randomized Pretest Posttest Control Group Design) ซึ่งมี

วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความร่วมรู้สึกของนักศึกษาด้วยการฝึกตามโปรแกรมการฝึกทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาตามแนวคิดการปรึกษาแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง และใช้การสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการขยายรายละเอียดและเป็นข้อมูลเชิงลึกของผลที่ได้จากการทดลอง

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ประกอบด้วย เอกสารประกอบการบรรยาย ทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา แบบฝึกหัดในการฝึกทักษะ เอกสารในการให้ข้อมูลป้อนกลับ และแบบประเมินตนเองและการสังเกตการณ์ และเครื่องมือที่ใช้ประเมินความร่วมรู้สึกอันได้แก่ แบบวัดความร่วมรู้สึก และแบบสัมภาษณ์ประสบการณ์ภายหลังการเข้ารับการฝึก

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในฝึกทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา การวิจัยครั้งนี้มีบทความที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการฟังอย่างใส่ใจ (โลรีซ์ โฟธิแก้ว, 2536; กฤษณมูรติ แปลโดยโลรีซ์ โฟธิแก้ว, 2545) เอกสารประกอบการบรรยาย แบบฝึกหัดการฝึกทักษะ เอกสารการให้ข้อมูลป้อนกลับ และแบบประเมินตนเอง และกระดาษเปล่า ที่ใช้ในการฝึกอบรมซึ่งแบ่งออกเป็นชุดๆตามแต่ละทักษะ ซึ่งเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาที่ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการปรึกษา จากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Ivey & Authier, 1978; Cormier & Cormier, 1985; วัชรวิ ฐวธรรม, 2533; จิน แบร์, 2538)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ประเมินความร่วมรู้สึก ซึ่งได้แก่ แบบวัดความร่วมรู้สึก ที่ใช้ในการวัดระดับของความร่วมรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการตอบสนองของผู้ให้การศึกษา โดยเป็นแบบรายงานตนเอง (self-report) จากการอ่านบทสนทนาระหว่างผู้มาปรึกษาและผู้ให้การศึกษาโดยผู้ตอบแบบประเมินสวมบทบาทเป็นผู้ให้การศึกษาในการตอบสนองต่อผู้มาปรึกษา ซึ่งให้ผู้ตอบเขียนตอบด้วยภาษาพูดของผู้ตอบเอง แบบประเมินมีจำนวนสถานการณ์ทั้งหมด 12 สถานการณ์

6. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำโปรแกรมที่ได้ปรับปรุงแล้วจากการศึกษานำร่องมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

6.1 ผู้วิจัยพัฒนาโปรแกรมฝึกทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาขึ้นโดยอาศัยรูปแบบการฝึกอบรมของ Robert R. Carkhuff (1983a; 1983b) และทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่มีความร่วมมือรู้สึกเป็นรากฐานสำคัญ (Ivey & Authier, 1978; Ivey, 1994) และนำไปโปรแกรมที่ได้พัฒนาขึ้น เรียนปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์ และ อาจารย์สมร แสงอรุณ และอาจารย์จันทร์เพ็ญ แสงอรุณ แล้วนำไปโปรแกรมการฝึกดังกล่าวไปศึกษานำร่องกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาจำนวน 8 กลุ่ม

6.2 ผู้วิจัยประชาสัมพันธ์ประกาศรับสมัครนักศึกษาชั้นปีที่ 2 เพื่อเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยามีนักศึกษามาสมัครจำนวน 46 คน จากคณะมนุษยศาสตร์ และคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม เมื่อนัดหมายเวลาในการเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแล้วปรากฏว่ามีกลุ่มตัวอย่างจากคณะมนุษยศาสตร์จำนวน 26 คน ที่สามารถเข้าร่วมโปรแกรมตามเวลานัดหมายได้ ผู้วิจัยจึงได้สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มาเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 20 คน ส่วนนักศึกษาจากคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมจำนวน 20 คนที่ไม่สามารถมาตามวันเวลาที่กำหนดได้ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือให้เข้าร่วมเป็นกลุ่มควบคุมจำนวน 20 คนโดยขอความร่วมมือจากนักศึกษาทั้งสองกลุ่มในการเก็บข้อมูลทั้งก่อนและหลังจากการทดลอง ดังนั้นจึงมีกลุ่มทดลอง 20 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน โดยกลุ่มทดลอง คือ นักศึกษาที่สามารถเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาตามวันและเวลาที่กำหนดได้อย่างต่อเนื่องครบ 24 ชั่วโมง

6.3 สำหรับกลุ่มควบคุมเนื่องจากนักศึกษาไม่สามารถมาเข้าร่วมโปรแกรมได้ตามการนัดหมายเวลาในการมาร่วมเป็นกลุ่มทดลอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มทดลองโดยทำการนัดหมายวันและเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนัดหมายวันเวลาใหม่ภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้กลุ่มควบคุมเข้าร่วมกลุ่มพัฒนาตนในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแทนการเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะ

7. การเก็บข้อมูลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

7.1 การเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง ผู้วิจัยแจกแบบวัดความร่วมมือรู้สึกและรอเก็บคืนด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 40 คนพร้อมกัน ในวันที่ 2 พฤศจิกายน 2547 โดยให้แต่ละคนตอบแบบวัดความร่วมมือรู้สึก ใช้เวลา 15 นาที แล้วนำคำตอบของแต่ละคนมาตรวจให้คะแนนโดยผู้ประเมิน 3 คน ซึ่งแต่ละคนมีการตรวจอย่างอิสระตามเกณฑ์ของระดับความร่วมมือรู้สึก

7.2 ดำเนินการทดลอง เริ่มต้นวันที่ 3, 7, 10, 17 และ 24 พฤศจิกายน 2547

7.3 การเก็บข้อมูลหลังจากการทดลอง มีระยะเวลาหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง 4 สัปดาห์

ในกลุ่มทดลอง 20 คน ผู้วิจัยเก็บแบบวัดความรู้สึกในวันที่ 24 พฤศจิกายน 2547 พร้อมกันทุกคน โดยเมื่อจบการฝึกทักษะให้พัก 15 นาที แล้วให้ทุกคนตอบแบบวัดความรู้สึกอีกคนละ 15 นาที นำคำตอบของแต่ละคนมาตรวจให้คะแนนโดยผู้ประเมิน 3 คน ซึ่งแต่ละคนมีการตรวจอย่างอิสระตามเกณฑ์ของระดับความรู้สึก

7.4 กลุ่มควบคุม 20 คน ผู้วิจัยเก็บแบบวัดความรู้สึกในวันที่ 25 พฤศจิกายน 2547 พร้อมกันทุกคน

7.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในวันที่ 3 และ 4 มกราคม 2548 มีระยะเวลาภายหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมการฝึก 5 สัปดาห์

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ของคะแนนความรู้สึก ช่วงก่อนการดำเนินการทดลองและหลังจากดำเนินการทดลอง

2. ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้สึกของทั้งสองกลุ่มแยกเป็น 2 ช่วงคือ ก่อนและหลังการดำเนินการทดลอง โดยการคำนวณหาค่าสถิติ t-test

3. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยนำบทสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) โดยมีวิธีการดังนี้

3.1 เมื่อการสัมภาษณ์สิ้นสุดลง ผู้วิจัยถอดความการสัมภาษณ์จากเทปบันทึกการสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ(verbatim) ออกมาเป็นบทสัมภาษณ์ที่เป็นตัวอักษร(transcript) และตรวจสอบความครบถ้วน (confirmability) เพื่อเตรียมข้อมูลในการวิเคราะห์

3.2 ผู้วิจัยอ่านเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์ทั้งหมดซ้ำหลายรอบเพื่อให้เกิดความเข้าใจรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องนั้น และพยายามสังเกตแยกแยะความหมายของคำบรรยายทุกตอน

3.3 ผู้วิจัยทำการถอดรหัสข้อความ (coding) ต่างๆ ออกจากบทสัมภาษณ์แล้วพิจารณาคำต่างๆที่ถอดรหัสออกมาว่า คำเหล่านั้นแสดงถึงอะไรเป็นประเภทอะไร นำคำมาจัดเป็นหมวดหมู่(category) หรือบางครั้งเรียกว่าประเด็นย่อย (subtheme) สรุปรวมประเภทเรื่องหรือประเด็นย่อยเหล่านี้ที่มีเนื้อหาเป็นกลุ่มรวบยอดเข้าเป็นเรื่องหรือกลุ่มเดียวกัน ซึ่งเรียกว่าการสรุปเป็นประเด็นหลัก (theme)

9. สรุปผลการวิจัย

1. ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา นักศึกษามีคะแนนความร่วมมือรู้สึกสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ภายหลังจากเข้าร่วมของนักศึกษาที่เข้าโปรแกรมการฝึกทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยามีคะแนนความร่วมมือรู้สึกสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการทดลอง มีการแสดงออกในด้านต่อไปนี้คือ

3.1 ความเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก

3.2 การเปลี่ยนแปลงตนเอง มีการฟังด้วยการใส่ใจมากขึ้น รู้จักตอบรับจากการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลการปรับปรุงโปรแกรมที่ปรับจากการทดลอง

10. ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในสถานศึกษา ผู้บริหาร องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาน่าจะสามารถนำเอาผลแนวทางในการศึกษาวิจัยและนำหลักการของโปรแกรมการฝึกทักษะเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาไปใช้ในการพัฒนาความร่วมมือ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาในด้านของการมีมนุษยสัมพันธ์ การเรียน การทำงานตลอดจนถึงการใช้ชีวิตอยู่ในสังคม

2. จากการทดลองพบว่า ในการฝึกทักษะบางทักษะอาจต้องอาศัยเวลา และประสบการณ์ในการฝึกฝน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่เร่งรัดผู้รับการฝึกให้สามารถใช้ทักษะในกระบวนการปรึกษาในทันที เพราะอาจมีผลต่อศักยภาพในการฝึกทักษะต่อไป ผู้วิจัยจึงใช้การให้การบ้านในการลองนำเอาทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวันระหว่างช่วงของการฝึกแล้วนำมาร่วมกันอภิปรายในห้องซึ่งพบว่าวิธีการนี้มีส่วนช่วยอย่างมากในการประเมินผลการเรียนรู้และการส่งเสริมให้ผู้รับการฝึกเกิดการสำรวจตนเองและสามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเองในการใช้ทักษะได้

3. การศึกษาครั้งต่อไปอาจมีการติดตามผลการคงอยู่ของความร่วมมือรู้สึก เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงขั้นตอนในการดำเนินการ และอาจมีการเปิดโปรแกรมให้มีการฝึกอย่างต่อเนื่อง หรือเป็นระยะเพื่อพัฒนาความร่วมมือรู้สึกให้คงอยู่

4. ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพมาศึกษาถึงการนำทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้รับการฝึกทั้งในช่วงระหว่างการเข้าร่วมโปรแกรมและภายหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมเพื่อให้เห็นถึงประสพการณ์จากการใช้ทักษะและยังสามารถใช้ในการติดตามผลจากการฝึกทักษะเพื่อเพิ่มความร่วมมือรู้สึกเกี่ยวกับความคงอยู่ของความร่วมมือรู้สึกและการใช้ทักษะ

5. ผู้วิจัยเสนอแนะให้นำโปรแกรมที่ผู้วิจัยสรุปไว้ในผลการวิจัยข้อที่ 2 ควบคู่กับโปรแกรมการฝึกที่นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 20 คนในตารางที่ 6 (ดูรายละเอียดหน้า 64) ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาความร่วมมือรู้สึก